

ALCOHOL- EN DRUGPREVENTIE

AANBOD VOOR DE SECTOR
BIJZONDERE JEUGDZORG

Dirk De fauw
Burgemeester
Stad Brugge

Mathijs Goderis
Schepen van
jeugd, preventie
en dierenwelzijn

BESTE DIRECTIES & MEDEWERKERS

Naar goede gewoonte willen we voorzieningen en diensten binnen de bijzondere jeugdzorg ondersteunen in het werken rond alcohol en andere drugs. Onze ondersteuning bestaat uit: het bieden van advies & informatie; het coachen/begeleiden van de opmaak van een alcohol- en drugbeleid; het organiseren van infosessies en vormingen voor professionelen; het ondersteunen en bekendmaken van het vroeginterventieprogramma ViDA (CGG NWVL).

We willen met andere woorden niet alleen ondersteuning bieden bij algemene preventie, maar ook op vlak van de begeleiding van jongeren die alcohol en/of andere drugs (problematisch) gebruiken. Hiervoor heeft de Werkgroep Drugs BJZ een aanbod uitgewerkt. Dit werd gebundeld in deze brochure die we dan ook graag aan u voorstellen.

Meteen willen we van de gelegenheid gebruik maken om alle directies, coördinatoren, opvoeders, begeleiders, psychologen, maatschappelijk assistenten en ander personeel binnen de sector te bedanken voor hun inspanningen om jongeren kennis, vaardigheden en attitudes bij te brengen opdat ze een gezonde keuze kunnen maken inzake het gebruik van alcohol en andere drugs.

OVERZICHT

AANBOD OP VLAK VAN STRUCTURELE PREVENTIE

- 1 COACHING BIJ DE OPMAAK OF EVALUATIE VAN EEN TABAK-, ALCOHOL- EN DRUGBELEID 5
- 2 ONDERSTEUNEND MATERIAAL BIJ DE OPMAAK VAN EEN TABAK-, ALCOHOL- EN DRUGBELEID 5
- 3 ONDERSTEUNING BIEDEN BIJ DE UITWERKING VAN DE PIJLER DRUGEDUCATIE 6
- 4 ADVIES, CONSULT EN INTERVISIE BIEDEN 6

AANBOD OP VLAK VAN PERSOONSGERICHTE PREVENTIE

- 1 VOOR PROFESSIONALS/INTERMEDIAIRS UIT DE SECTOR BIZ 7
 - A. INFOSESSIES OF VORMINGEN OP VRAAG EN OP MAAT VAN DE ORGANISATIE
 - B. STANDAARD VORMINGEN M.B.T. HET THEMA ALCOHOL EN ANDERE DRUGS
- 2 VOOR OUDERS 9
 - A. EEN INFORMATIEVE BROCHURE
 - B. EEN OUDERAVOND: "ALS KLEINE KINDEREN GROOT WORDEN"
- 3 DE DRUGPREVENTIEKOFFER BIZ: OVERZICHT DIDACTISCH MATERIAAL 10

GEÏNDICEERDE PREVENTIE VOOR DE GEBRUIKENDE JONGEREN

CONTACTGEGEVENS PREVENTIEDIENST

11

12

AANBOD OP VLAK VAN STRUCTURELE PREVENTIE

De doelstelling van drugpreventie is problematisch middelengebruik te voorkomen en het welzijn en de gezondheid te bevorderen. Experts geven aan dat effectieve preventie een beleidsmatige aanpak vereist, gekaderd binnen het pedagogisch project van de voorziening, met aandacht voor de verschillende pijlers m.n.: regelgeving, begeleiding, educatie en structurele maatregelen (VAD, VIGez, 2013). Het is dan ook belangrijk voor een voorziening om een "Tabak-, alcohol- en drugbeleid" (kortweg een TAD-beleid) op te maken dat niet louter uit regelgeving bestaat, maar dat gebaseerd is op alle pijlers.

1 COACHING BIJ DE OPMAAK OF EVALUATIE VAN EEN TABAK-, ALCOHOL- EN DRUGBELEID (TAD-BELEID).

De basis van een goed TAD-beleid is een doordachte visie op genotsmiddelen, die gekaderd is binnen de algemene pedagogische visie van de voorziening. Dergelijke visie geeft weer hoe de voorziening staat tegenover het gebruik van genotsmiddelen door hun doelgroep. De opmaak van dergelijke visie of de vertaling naar regels en afspraken is niet evident. Daarom biedt de Stad Brugge gratis een coach van het CGG Noord-West-Vlaanderen aan. Hij/zij kan de voorziening begeleiden in dit opmaakproces door inhoudelijke expertise en methodieken aan te reiken.

Op basis van deze visie worden regels en afspraken, begeleidingsprocessen en preventie verder uitgewerkt. De coach zorgt ervoor dat de werkgroep streeft naar een eindproduct dat gedragen is binnen het team en de organisatie.

2 ONDERSTEUNEND MATERIAAL BIEDEN BIJ DE OPMAAK VAN EEN TABAK-, ALCOHOL- EN DRUGBELEID (TAD-BELEID).

Wie graag zelfstandig aan de slag wil zonder coach, kan het Draaiboek 'Drugbeleid binnen de voorziening Bijzondere jeugdzorg' van VAD¹ gebruiken. Ook biedt de publicatie 'Juridische handvatten voor het gebruik en misbruik van alcohol en andere drugs in de bijzondere jeugdzorg' extra informatie inzake het wettelijke kader. Beide publicaties zijn op te vragen bij de preventiedienst of gratis te downloaden van de VAD website (www.vad.be).

¹ VAD = Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen, het Vlaamse expertise en onderzoekscentrum i.k.v. drugspreventie en -hulpverlening.

3 ONDERSTEUNING BIJ DE UITWERKING PIJLER DRUGEDUCATIE.

Ook biedt de coach van het CGG Noord-West-Vlaanderen ondersteuning bij de uitwerking van de pijler drugeducatie en preventie binnen de voorziening. De coach biedt **inhoudelijke informatie** over bestaand materiaal en biedt **advies of actieve medewerking** aan de werkgroep van de voorziening die deze drugeducatie uitwerkt.

4 ADVIES, CONSULT EN INTERVISIE BIJEN.

De Bijzondere Jeugdzorg heeft een expertise in het organiseren van hulpverlening binnen problematische opvoedingssituaties. Hierbij botsen de medewerkers en hun teams op een brede waaier van psychologische en psychiatrische problemen bij de kinderen, jongeren en hun context, waaronder ook (problematisch) gebruik van alcohol en andere drugs. Meestal pakt men die problemen zelf aan, of verwijzen ze hun cliënten naar een gespecialiseerde hulpverlening. Maar soms kan er ook veel bereikt worden door verschillende invalshoeken naast elkaar te leggen... De blik vanuit geestelijke gezondheidszorg bevrucht de BJZ-kijk en vice versa. Tijdens die overlegmomenten worden praktijksituaties besproken in een reflectiebevorderend klimaat: zienswijzen en analyses naast elkaar leggen, ervaringen bespreken, inbrengen van elkaars expertise, blinde vlekken opmerken, suggesties voor de praktijk geven...

Als het team nood heeft aan dergelijke overlegmomenten dan kan contact opgenomen worden met het Drugs Expertiseteam Noord-West-Vlaanderen. Het Drugs Expertise Team (DET) is een initiatief van De Sleutel en CGG Noord-West-Vlaanderen, partners binnen het Netwerk GGZ regio Noord-West-Vlaanderen. Bij vermoeden van problematisch gebruik van drugs levert het DET **advies, intervisie, ondersteuning bij verdere behandeling en breder overleg met verschillende actoren ten aanzien van zorgaanbieders uit de eerste lijn en BJZ**. Het Psychiatrisch Expertiseteam Noord-West-Vlaanderen voorziet in een gelijkaardig aanbod voor problematisch alcoholgebruik.

Psychiatrisch Expertiseteam Noord-West-Vlaanderen

050 44 67 70 Maandag, dinsdag en donderdag:
9.30 tot 12.30 en van 13.00 tot 16.00 uur
Vrijdag: 9.30 tot 12.30 uur

Drugs Expertiseteam

050 40 77 77 Elke werkdag van 8.30 tot 12.00 uur

AANBOD OP VLAK VAN PERSOONSGERICHTE PREVENTIE

Persoonsgerichte preventie wil zeggen: activiteiten die zichtbaar zijn voor de doelgroep (jongeren), waarbij er interactief op een informerende of vormende wijze gewerkt wordt. Deze activiteiten kunnen rechtstreeks naar de jongeren gericht zijn of onrechtstreeks via de opvoeders/begeleiders of de ouders/voogden.

1 VOOR PROFESSIONALS/INTERMEDIARIS UIT DE SECTOR BJZ:

A. INFOSESSIES OF VORMINGEN OP VRAAG EN OP MAAT VAN DE ORGANISATIE

Uw team of voorziening kan bij de preventiedienst een gratis infosessie of vorming aanvragen over een specifiek druggerelateerd thema.

- Een infosessie duurt ongeveer tussen de 30 en 90 minuten en heeft een ongelimiteerd aantal deelnemers. Methodisch gezien brengt een spreker zijn verhaal waarbij hij/zij minimale interactie zoekt met het publiek. Deze infosessies kunnen bijvoorbeeld georganiseerd worden tijdens een personeelsvergadering.
- Een vorming duurt minimaal 2 tot 6 uur. Het maximaal aantal deelnemers ligt op 25 personen, zodat de vorming interactief gehouden kan worden. De vormingswerker werkt o.b.v. vragen of casussen uit de organisatie. Deze vormingen kunnen tijdens een studiedag georganiseerd worden.

Mogelijke thema's kunnen zijn:

- Jongeren en drugs;
- Productinformatie;
- De invloed van alcohol en andere drugs op de hersenen;
- Een drugbeleid binnen de voorziening, wat houdt dit in?;
- Drugtesten, wat mogen we doen?
- ...

B. STANDAARD VORMINGEN M.B.T. HET THEMA ALCOHOL EN ANDERE DRUGS

Uw team of voorziening kan een gratis standaardvorming over alcohol en andere drugs aanvragen bij de preventiedienst. Waar en wanneer deze vorming doorgaat wordt onderling afgesproken. Of individuele opvoeders, begeleiders of medewerkers van uw voorziening kunnen zich inschrijven op het open aanbod dat jaarlijks georganiseerd wordt door de preventiedienst. Meer informatie is terug te vinden op de website: www.brugge.be/vormingdrugs.

Er zijn twee standaardvormingen:

“Hoe omgaan met druggebruik?” Inzichten in de drugthematiek voor de bijzondere jeugdzorg.

Als deelnemer van deze vorming maak je kennis met de diverse drugs. Je kent de soorten, de risico's en effecten en bent op de hoogte van de producten die jongeren het meest gebruiken. Je kan het onderscheid maken tussen experimenteel gedrag en problematisch gebruik en hebt zicht op het wettelijke kader. Na de vorming weet je als begeleider hoe je kan omgaan met jongeren die gebruiken. Je krijgt een aantal denkkaders en principes aangereikt zodat je een risico-inschatting kan maken. Uiteindelijk krijg je informatie over doorverwijsmogelijkheden en krijg je zicht op het vroeginterventieprogramma ViDA.

“Ouderschap en problematisch druggebruik”

Druggebruik bij ouders met (jonge) kinderen is een niet te onderschatten problematiek. In België leeft naar schatting één op tien kinderen met een ouder met een alcoholprobleem. Uit cijfers van de behandelingscentra voor drugverslaving blijkt dat 30% van de behandelde mensen minstens één kind heeft. In de laagdrempelige, ambulante centra loopt dit op tot bijna 50%. Het alcohol- en/of druggebruik binnen het gezin kan effecten hebben op de ontwikkeling en de veiligheid van deze kinderen.

Ouderschap en druggebruik is geen evidente combinatie. Als begeleider kom je misschien in contact met gezinnen waar gebruik aanwezig is. Tijdens deze dag staan we stil bij een aantal vragen: staat druggebruik goed ouderschap in de weg? Wat zijn risico's tijdens het opgroeien en op latere leeftijd? Welke kinderen hebben meer ondersteuning nodig? Hoe kunnen we de ouders en kinderen ondersteunen? Is de beste oplossing het kind uit het gezin te halen?

Tijdens deze zes uur durende vorming wordt stilgestaan bij volgende thema's:

- Alcohol en illegale drugs: effecten, risico's en wetgeving
- Inzichten in de verslavingsproblematiek
- Beschermende- en risicofactoren
- Bespreekbaar maken:
 - Hoe omgaan met de ouders?
 - Hoe omgaan met de kinderen?
 - Bruikbare materialen

Praktisch voor beide vormingen:

Lesgever: Regionaal preventiewerker TAD CGG Noord-West-Vlaanderen.

Duur: 6 uur (excl. middagpauze). Prijs: gratis. Maximum aantal deelnemers: 25

2 VOOR OUDERS

Universele preventie is slechts effectief als ook de ouders betrokken worden.

Een voorziening kan de ouders betrekken door hen op de hoogte te stellen van de alcohol- en drugpreventieve/educatieve activiteiten die ze organiseren.

De voorziening kan de ouders ook ondersteunen in hun pedagogische taak (m.n.: het opnemen van het thema alcohol en andere drugs binnen hun opvoeding).

Dit laatste kan op twee manieren, via het verspreiden of organiseren van:

A. EEN INFORMATIEVE BROCHURE.

Er bestaan twee brochures voor ouders: “Wegwijs voor ouders bij vragen over middelengebruik” (Stad Brugge) en “Als kleine kinderen groot worden.” (VAD). Deze brochures kunnen opgevraagd worden bij de preventiedienst.

B. EEN OUDERAVOND: “ALS KLEINE KINDEREN GROOT WORDEN.”

Op vraag van de voorziening kan de vormingsavond “Als kleine kinderen groot worden.”, georganiseerd worden voor ouders met kinderen tussen 10-15 jaar. Dit is een gezinsgerichte, interactieve vorming ter preventie van tabak-, alcohol- en ander druggebruik bij jongeren.

Centraal staat het versterken van de beschermende opvoedingsvaardigheden van ouders, die er mee voor zorgen dat jongeren gezonde keuzes maken inzake tabak, alcohol en andere drugs.

Let wel: er wordt geen productinformatie gegeven.

De vormingsavond duurt 2,5 uur (inclusief pauze) en wordt gratis aangeboden door het Huis van het Kind.

3 DE DRUGPREVENTIEKOFFER BJZ: OVERZICHT DIDACTISCH MATERIAAL

De preventiedienst heeft een “drugpreventiekoffer BJZ” ontwikkeld, met als doel de voorzieningen te laten kennismaken met het aanbod van didactisch materiaal.

De koffer bevat een overzicht van het bestaande materiaal om met jongeren en ouders te werken rond het thema alcohol en andere drugs binnen de sector bijzondere jeugdzorg. Het is vooral de bedoeling dat professionelen en vrijwilligers die werken binnen de BJZ sector deze materialen leren kennen. Ontleent de koffer voor een aantal weken. Stel de koffer voor op een teamoverleg en geef iedereen de kans en tijd om er eens in te snuisteren. Gebruik ze gerust met de doelgroep, maar zorg dat je nadien het materiaal terug in de koffer kan steken. Neem desnoods kopieën van de invulblaadjes, zodat de originelen niet beschadigd of ingevuld worden.

Je vindt materiaal om zowel in groep als individueel aan de slag te gaan. Ook hebben we materiaal voor ouders en kinderen van druggebruikende ouders (KOAP kinderen) in de koffer gestoken.

GEÏNDICEERDE PREVENTIE VOOR DE GEBRUIKENDE JONGEREN

Als jongeren reeds alcohol en/of drugs problematisch gebruiken dan hebben ze geen boodschap meer aan de universele preventie voor jongeren in het algemeen. De boodschappen of methodieken die bij deze doelgroep gebruikt worden, moeten aangepast zijn aan hun specifieke situatie. Dit valt onder de noemer geïndiceerde preventie.

Het Centrum Voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) Noord-West-Vlaanderen biedt een vroeginterventieprogramma (ViDA) aan. Dit preventieve aanbod bestaat uit psycho-educatie en ervaringsgericht lerende activiteiten voor jongeren. Deze jongeren hebben reeds alcohol en/of andere drugs gebruikt en hun omgeving is bezorgd over dit gebruik. Deze jongeren zijn nog niet in contact gekomen met de drughulpverlening en hebben (vaak) zelf geen probleembesef.

De doelstelling van vroeginterventieprogramma's is jongeren te motiveren om stil te staan bij hun gebruik zodat mogelijke risico's op schade door hun gebruik vermeden of verminderd kunnen worden. De jongeren worden niet gedwongen om hun gebruik te stoppen. Dit is hun eigen keuze. Via ViDA kunnen ze deze keuze meer doordacht maken, met correcte informatie en verruimde inzichten. Mogelijks kunnen ze na het programma de beslissing nemen om zich verder te laten begeleiden binnen de (drug)hulpverlening.

Voor jongeren met een beginnend-problematisch gebruik biedt CGG Noord-West-Vlaanderen een programma aan bestaande uit 5 contactmomenten van telkens 1 uur. Dit aanbod wordt individueel aangeboden. Deelname aan ViDA is gratis. Aanmeldingen gebeuren via het Drugs Expertiseteam (elke werkdag van 8.30 tot 12.00 uur via 050 40 77 77).

→ Vermeld expliciet dat het om een ViDA aanmelding gaat.

PREVENTIEDIENST

Wie wil ingaan op één of meerdere activiteiten uit dit aanbod, contacteert hiervoor de coördinator drugbeleid van de preventiedienst.

COÖRDINATOR DRUGBELEID

Stad Brugge Preventiedienst
Blinde Ezelstraat 1, 8000 Brugge

050 44 80 68
preventie@brugge.be

www.brugge.be